

Sygn. akt VIII AKa 251/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VIII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA – Dariusz Drajewicz (spr.)

Sędziowie: SA – Dorota Radlińska

SO (del.) – Piotr Maksymowicz

Protokolant: st. sekretarz sądowy Katarzyna Rucińska

przy udziale Prokuratora Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2023 r.

sprawy z wniosku G. J. (1)

o zadośćuczynienie i odszkodowanie w trybie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U z 2021 poz. 1693 t.j. ze zm.) - z tytułu krzywdy i szkody poniesionej na skutek wykonania decyzji nr (...) Komendanta Stołecznego Milicji Obywatelskiej w W. z dnia 13 grudnia 1981 r. o internowaniu,

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora oraz pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 kwietnia 2023 r.

sygn. akt XII Ko 23/22

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że od zasądzonej w pkt 1 od Skarbu Państwa na rzecz G. J. (1) kwoty 250 000 zł (dwieście pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ustala ustawowe odsetki od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty za opóźnienie;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz G. J. (1) kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w postępowaniu przed sądem apelacyjnym.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE	
--------------	--

Formularz UK 2	Sygnatura akt	VIII AKa 251/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego Warszawie z dnia 28 kwietnia 2023 r.
sygn. akt XII Ko 23/22

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny – pełnomocnik wnioskodawcy

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w części

# w całości	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	

#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Sąd Apelacyjny nie prowadził postępowania dowodowego		

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
	Nie dotyczy	

<p>2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
	Nie dotyczy	

<p>. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków</p>		
Lp.	Zarzut	
	<p>Apelacja Prokuratora:</p> <p>obraza prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 552 § 4 k.p.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że kwota 250.000 zł przyznana wnioskodawcy G. J. (1) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, na skutek wykonania decyzji nr (...) Komendanta Stołecznego Milicji Obywatelskiej z dnia 13 grudnia 1981r. o internowaniu stanowi odpowiednią sumę zadośćuczynienia, podczas gdy okoliczności sprawy, okoliczności internowania, rodzaj, rozmiar, czas trwania internowania i natężenie krzywd i cierpień odniesionych w czasie internowania, skutki wywołane przez internowanie, aktualne warunki i przeciętna stopa życiowa, prowadzą do wniosku, że przyznana kwota zadośćuczynienia 250.000 zł. jest nieadekwatna do doznanych przez wnioskodawcę</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

	krzywd i w realiach przedmiotowej sprawy jest nadmiernie wygórowana i tym samym pozbawiona waloru kompensacyjnego.
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo <i>niezasadny</i>	
<p>Skarżący nie wykazał, aby ustalenie przez Sąd I instancji kwoty zadośćuczynienia dotknięte było uchybieniami stanowiącymi obrazę prawa, tj. art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 552 § 4 k.p.k.</p> <p>Subiektywizm przy ocenie stopnia pokrzywdzenia, który zaprezentował apelujący, jako metodę ważenia krzywdy, nie wynika ani z art. 445 § 1 k.c., ani z art. 552 § 4 k.p.k. Takie podejście zanegowałoby jakiegokolwiek kryteria obiektywne, które są podstawą postępowania sądowego zarówno cywilnego, jak i karnego. Korzystając natomiast z narzędzi obiektywnych, jakimi są wiedza i doświadczenie życiowe, na poziomie powszechnej normy, należało orzec odpowiednią kwotę zaznaczającą i tak wymiennie, odpowiedzialność Skarbu Państwa.</p> <p>W wywiedzionej apelacji, prokurator przytacza wypracowane dotychczas przez judykaturę oraz doktrynę ogólne, obiektywne zasady, jakimi sąd winien kierować się, przyznając wnioskodawcy zadośćuczynienie, jako rekompensatę doznanych przez niego krzywd w wyniku pozbawienia wolności w związku z dzielnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Powyższe kwestie nie pozostały jednak poza uwagą sądu I instancji. Ustalając wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia, sąd meriti odwoływał się do tożsamyh reguł, które prokurator powoływał</p>	

w apelacji. Nie jest z kolei trafnym kontrargumentem stwierdzenie prokuratora, że „Sąd powinien był wziąć pod uwagę czas trwania pozbawienia wolności G. J. (1), czyli 10 miesięcy” (str. 7 apelacji), w sytuacji gdy z uzasadnienia wprost wynika, że ustalając wysokość przyznanego zadośćuczynienia, w pierwszej kolejności sąd wziął pod uwagę właśnie czas trwania internacji G. J.. Nie sposób więc prezentowanych przez skarżącego prokuratora twierdzeń nie traktować jako wyłącznie polemiki z ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Biorąc natomiast pod uwagę, okoliczności w jakich G. J. (1) został pozbawiony wolności - co bez wątpienia było związane z jego aktywnymi działaniami niepodległociowymi - uznać należy, wbrew zapatrywaniom prokuratora, że nie jest to kwota wygórowana w stosunku do kompensacyjnego celu instytucji z art. 552 § 4 k.p.k., w tym nadmierna w stosunku do wyrządzonej wnioskodawcy krzywdy i nie przekracza rozsądnych granic zadośćuczynienia, odpowiada także aktualnym warunkom życia społeczeństwa.

Przekonanie prokuratora o przeszacowaniu przez Sąd Okręgowy krzywdy doznanej przez wnioskodawcę na skutek internowania, nie znajduje jakiegokolwiek odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym, w tym w szczególności w zeznaniach samego G. J. (1), jego aktach osobowych dotyczących internowania, pismach z IPN wraz z płytą zawierającą materiały dotyczące G. J. (1), co do wiarygodności których tak sąd a quo, sam skarżący, jak i obecnie Sąd Apelacyjny, nie miały i nie mają

<p>żadnych wątpliwości. W związku z powyższym apelacja prokuratora, na uwzględnienie nie zasługiwała.</p>		
Lp.	Zarzut	
	<p><i>Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy</i></p> <p><i>w zakresie odszkodowania:</i></p> <p>- „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść skutkujący bezpodstawnym uznaniem, że w niniejszej sprawie, wnioskodawca nie poniósł szkody w postaci utracanych zarobków z pracy naukowej, utraconych zysków w związku z zaprzestaniem wykonywania prac w gospodarstwie rolnym, poniesionych kosztów paczek żywnościowych, poniesionych kosztów przejazdu rodziny na widzenia oraz utraconej emerytury, podczas gdy niniejszej sprawie wykazano, że wnioskodawca poniósł szkodę we wskazanym z zakresie, a jednocześnie brak jest okoliczności przemawiających za nieuwzględnieniem wniosku w tym zakresie, zaś poczynione wydatki pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z represyjną działalnością organów państwa, jakiej doznał wnioskodawca;</p> <p>- obraza przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, art. 322 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 558 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># <i>niezasadny</i></p>

	<p>udowodnienie wysokości szkody materialnej doznanej przez G. J. (1) z uwagi na znaczny wpływ czasu od zaistnienia zdarzenia odszkodowawczego, a w konsekwencji zniszczenie istotnego dla wykazania wysokości szkody materiału dowodowego, było niemożliwe”.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo <i>niezasadny</i></p>		
<p>Niezasadna okazała się apelacja w części kwestionującej oddalenie wniosku o odszkodowanie.</p> <p>Przypomnieć należy, że sprawy o odszkodowanie i zadośćuczynienie z ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej jako: ustawa rehabilitacyjna), toczą się na podstawie przepisów procedury karnej, ale uzupełniająco na mocy art. 558 k.p.k. stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Wobec powyższego zastosowanie znajduje tu art. 6 kodeksu cywilnego, według którego ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Tak więc powinność wykazania twierdzeń uzasadniających zgłoszone roszczenie o odszkodowanie obciąża wnioskodawcę i działającego na jego rzecz pełnomocnika, a nie sąd.</p> <p>To obowiązkiem zgłaszającego roszczenie, jest wykazanie zasadności i wysokości roszczenia, nie zaś wezwanie sądu do wykazania tezy przeciwnej. Analiza stawianych zarzutów, w kontekście</p>		

uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wskazuje, że skarżący nie wykazał dowodowo stawianych tez w zakresie żądań odszkodowania. Nie można bowiem przyjąć, jak tego chce skarżący, że w związku z internowaniem G. J. (1) w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 24 listopada 1982 r., wnioskodawca utracił zarobek z pracy, skoro faktem bezspornym jest, że będąc zatrudnionym na (...) w W., przebywał na urlopie bezpłatnym w okresie od dnia 1 października 1981 r. do dnia 30 września 1982 r. A zatem, w dniu zatrzymania 13 grudnia 1981 r., wnioskodawca przebywał od przeszło 2 miesięcy na urlopie bezpłatnym i co istotne, urlop ten był udzielony na wniosek G. J. (1). Z kolei jak wynika z pism z (...) za okres od dnia 1 października 1982 r. do dnia zwolnienia z internowania, zostało wypłacone G. J. (1) należne wynagrodzenie w wysokości 12.000 zł za miesiąc.

Mimo powyższych bezspornych ustaleń, skarżący podtrzymywał swe twierdzenie co do poniesionej przez wnioskodawcę szkody, z tym, że nie wykazał aby ona rzeczywiście ona nastąpiła, mimo dokonanej przecież wypłaty wnioskodawcy przez uczelnię wynagrodzenia za okres od dnia 1 października 1982 r. (zakończenie urlopu bezpłatnego) do dnia 24 listopada 1982 r. (zwolnienie z internowania). Konsekwencją powyższego jest także brak wykazania ze strony wnioskodawcy zasadności przyznania mu odszkodowania z tytułu utraconej emerytury związanej bezpośrednio za pracą zarobkową na uczelni wyższej.

Zamierzonego efektu nie zdołała również odnieść polemika apelującego z wnioskami sądu

pierwszej instancji, w zakresie niewykazania bezpośredniego związku pomiędzy zmniejszeniem zysku w rodzinnym gospodarstwie rolnym wnioskodawcy a faktem internowania G. J. (1). Jak słusznie wskazał sąd meriti, G. J. (1), przed jego zatrzymaniem w dniu 13 grudnia 1981 r., pracował na uczelni (...), dodatkowo prowadził intensywną działalność niepodległościową, a zatem nie zajmował się wyłącznie rodzinnym gospodarstwem, na którym jego rodzice i brat pracowali także przed internowaniem wnioskodawcy. Z kolei w okresie internowania, wnioskodawcy została dwukrotnie udzielona przepustka, którą mógł wykorzystać w celu zaznajomienia się z sytuacją na gospodarstwie i przekazać pracującej na nim rodzinie niezbędne fachowe informacje dotyczące uprawy roślin.

Wnioskodawca będąc przekonany, że wymuszone jego internowaniem zaprzestanie pracy na rodzinnym gospodarstwie, spowodowało szkodę, nie był jednak w stanie wykazać – zarówno w postępowaniu dowodowym prowadzonym przed sądem pierwszej instancji, jak też w wywiedzionej przez jego pełnomocnika apelacji – że takowa szkoda rzeczywiście nastąpiła. W treści apelacji, pełnomocnik przytoczył fragment zeznań wnioskodawcy: „Niewątpliwie w jakiś sposób moja nieobecność wpłynęła na dochodowość gospodarstwa, ale po tylu latach nie jestem w stanie tego określić” (str. 5 apelacji) – który potwierdza w zasadzie stanowisko sądu meriti, co do braku udowodnienia roszczenia odszkodowania z tego tytułu.

Nie inaczej, jak sąd pierwszej instancji, ocenić należało żądanie

odszkodowania, tytułem zwrotu kosztów paczek żywnościowych wysyłanych G. J. (1) przez jego rodzinę, w czasie internowania, jak też kosztów przejazdu rodziny na widzenia z wówczas internowanym. Sąd meriti nie kwestionował co do zasady twierdzeń wnioskodawcy, że otrzymywał tego rodzaju wsparcie ze strony rodziny i również Sąd Apelacyjny nie zamierza tego podważać. Niemniej jednak przyznać trzeba rację sądowi a quo, że odszkodowanie przysługuje za szkodę poniesioną przez uprawnionego wnioskodawcę, nie zaś przez jego najbliższych. Pełnomocnik podnosi, że środki, jakie rodzina wyłożyła na paczki przygotowane dla wnioskodawcy, oraz koszty dojazdu na widzenia z nim pochodziły z majątku wspólnego, jednak nadal nie zmienia to faktu, że nie wykazano w jakiej części poniesione przez rodzinę koszty, nawet z majątku wspólnego, rzutowały bezpośrednio na stan majątkowy wnioskodawcy zwłaszcza, że poza rodzinnym majątkiem pochodzącym z gospodarstwa, wnioskodawca był zatrudniony w (...) i osiągał z tego tytułu własne dochody.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że udzielone wnioskodawcy wsparcie w formie paczek, jak też rodzinnych wizyt w ośrodkach odosobnienia, nie wynikało z zobowiązań finansowych strony rodziny wnioskodawcy wobec niego, ale stanowiło szlachetny etycznie gest ze strony najbliższych G. J. (1). Był to jednak wciąż osobisty wybór rodziny internowanego.

Oczywiste jest, że przy braku jakiegokolwiek wsparcia rodziny, pobyt G. J. (1) w ośrodkach odosobnienia byłby dla niego jeszcze

bardziej uciążliwy, i to zarówno w wymiarze fizycznym, albowiem brak paczek zwłaszcza żywnościowych potęgowałoby i tak dotkliwe niedożywienie internowanego, oraz w wymiarze psychicznym, gdyż brak wizyt ze strony rodziny niewątpliwie pogłębiałby uczucie rozłąki, i osamotnienia internowanego wówczas G. J. (1). Powyższe okoliczności wpisują się jednak w zakres krzywd i cierpienia, jakich niewątpliwie doznał G. J. (1), przebywając w ośrodkach odosobnienia, i zostały przez Sąd pierwszej instancji wzięte pod uwagę przy ocenie zasadności i wysokości przyznanego wnioskodawcy zadośćuczynienia.

Niewykazanie przez wnioskodawcę, że poniósł szkodę materialną w związku z jego internowaniem, dyskwalifikuje podniesiony w apelacji zarzut obrazy art. 322 k.p.c., który to przepis, skrótowo rzecz ujmując, daje sądowi możliwość przyznania odpowiedniej sumy (np. tytułem naprawienia szkody) nawet w sytuacji, gdy ścisłe udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione. Przepis ten znajduje jednak zastosowanie wyłącznie w sytuacji, gdy wykazana zostanie szkoda i jej związek ze zdarzeniem stanowiącym podstawę odpowiedzialności. Zastosowanie przepisu art. 322 KPC możliwe jest dopiero wówczas, gdy zostanie niewątpliwie wykazane, że szkoda została wyrządzona. Norma wyrażona w art. 322 KPC nie zwalnia zatem strony dochodzącej roszczenia z konieczności wykazania, że roszczenie to jest usprawiedliwione co do zasady. Co więcej nie można przyjąć, że jedynym kryterium stosowania art. 322 KPC jest fakt, że szkoda jest niewątpliwa.

Zarówno z wykładni językowej tego przepisu, jak i jego wykładni systemowej wynika, że strona zgodnie z obciążającym ją ciężarem dowodu powinna przedstawiać dowody także na wykazanie wysokości szkody lub wyjaśnić przyczyny braku takiej możliwości. Ma obowiązek wyczerpania wszystkich dopuszczalnych środków dowodowych i wykazania, że ścisłe udowodnienie żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2022 r., II PSK 331/21, Legalis). Tego jednak wnioskodawca nie wykazał w toku postępowania przed sądami obu instancji.

Lp.

Zarzut

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy

w zakresie zadośćuczynienia:

- „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, skutkujący bezpodstawnym uznaniem, że w okolicznościach nieniniejszej sprawy, sumą adekwatną i proporcjonalną zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez G. J. (1) na skutek pozbawienia go wolności w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 24 listopada 1982 r. jest kwota 250.000,00 zł, pomimo, iż jest to kwota niewspółmierna do rozmiaru doznanych przez niego krzywd i cierpień, ich intensywności i nieodwracalnego charakteru, zaś te względy przemawiają za zasądzeniem na rzecz wnioskodawcy znacznie wyższej kwoty zadośćuczynienia;

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

- obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 410 k.p.k., poprzez pominięcie i nieuwzględnienie we właściwy sposób wszystkich istotnych okoliczności, wynikających z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, które miały wpływ na wymiar krzywd G. J. (1), a w konsekwencji na wysokość zadośćuczynienia, w szczególności długiego ponad dziesięciomiesięcznego okresu izolacji, sposobu, w jaki był traktowany wnioskodawca, warunków osadzenia, sposobu w jaki był traktowany wnioskodawca, rozłąki z rodziną, strachu i poczucia izolacji, niepewności co do okresu trwania pozbawienia wolności oraz negatywnego wpływu tych wydarzeń na jego zdrowie fizyczne i psychiczne;

z ostrożności procesowej:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 445 § 2 k.c. oraz art. 448 k.c. w zbiegu z art. 8 ust. 1 ustawy lutowej, poprzez ich błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że kwota zadośćuczynienia w wysokości 250.000,00 zł jest kwotą odpowiednią w przypadku krzywd G. J. (1) doznanych na skutek niesłusznego pozbawienia go wolności w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 24 listopada 1982 r. w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz niewskazanie, w jaki sposób i na jakiej podstawie Sąd I instancji ustalił wysokość zadośćuczynienia w kwocie 250.000,00 zł na rzecz wnioskodawcy.

	<p>Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy</p> <p><u>w zakresie odsetek:</u></p> <p>- obraza przepisów prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie od zasądzonych sum odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, pomimo że takie żądanie zostało zgłoszone we wniosku z dnia 18.05.2022 r.</p>	
<p>Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Wywiedzione w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych, jak też obrazy prawa procesowego, tj. art. 410 kpk oraz prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 445 § 2 k.c. oraz art. 448 k.c. z w zb. z art. 8 ust 1 ustawy rehabilitacyjnej - w istocie sprowadzają się do zakwestionowania wysokości kwoty przyznanej G. J. (1) tytułem zadośćuczynienia, która to kwota, w ocenie skarżącego jest niewspółmierna do rozmiaru i intensywności doznanych przez wnioskodawcę krzywd i cierpień, poniesionych na skutek wykonania decyzji nr (...) Komendanta Stołecznego Milicji Obywatelskiej w W. z dnia 13 grudnia 1981 r. w wyniku której G. J. (1) był internowany w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 24 listopada 1982r</p> <p>Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, jest tylko wówczas słuszny, gdy zasadność ocen i wniosków, wyprowadzonych</p>		

przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego, nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania oraz wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego. Zarzut ten nie może jednak sprowadzać się do samej polemiki z ustaleniami sądu, wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku, lecz do wykazania, jakich konkretnie uchybień w zakresie zasad logicznego rozumowania dopuścił się sąd w ocenie zebranego materiału dowodowego. Możliwość zaś przeciwstawienia ustaleniom sądu orzekającego odmiennego poglądu nie może prowadzić do wniosku o dokonaniu przez sąd błędu w ustaleniach faktycznych (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1975 r., II KR 355/74). Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy nie realizuje tego wymogu.

Zdaniem Sądu odwoławczego dokonana przez Sąd Okręgowy ocena zgromadzonych w sprawie dowodów nie zawiera błędów natury faktycznej lub logicznej, respektuje zasady wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego a zatem brak jest uzasadnionych podstaw aby tę ocenę skutecznie zakwestionować.

Bezpodstawny jest również zarzut obrazy art. 410 k.p.k. Wbrew stanowisku skarżącego wszystkie istotne okoliczności mające wpływ na wysokość zadośćuczynienia w tym także te wymienione w treści omawianego zarzutu, zostały przez Sąd meriti rozważone i w należyty sposób uwzględnione. Zaznaczyć należy, że zarzut obrazy art. 410 k.p.k. jest zasadny wówczas gdy Sąd pominię przy analizie i ocenie określone dowody i okoliczności lub

też wówczas gdy dowody, które uznał za wiarygodne pominię przy dokonywaniu ustaleń faktycznych. Taka sytuacja w przedmiotowej sprawie nie występuje, bowiem Sąd meriti poddał analizie i ocenie wszystkie zgromadzone w sprawie dowody, i wynikające z nich okoliczności, i te które obdarzył walorem wiarygodności poczynił podstawą dokonanych ustaleń faktycznych.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że Sąd Okręgowy miał na względzie krzywdę doznaną przez G. J. (1) wynikającą z pozbawienia go wolności na skutek wykonania wobec niego decyzji Komendanta Stołecznego Milicji Obywatelskiej o internowaniu w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 24 listopada 1982 r.

W pełni prawidłowo wskazał sąd meriti, że krzywdy jakich doznał G. J. (1), wynikały z trwającego przeszło 10 miesięcy pozbawienia wolności i bezpośrednio odczuwalnych przez G. J. (1) w tym okresie niedogodności w jakich przebywał, mianowicie:

- braku odpowiednich warunków higienicznych,
- słabej jakości jedzenia,
- bardzo ograniczonego kontaktu z rodziną,
- niepewności dalszego losu internowanego,
- ciasnych cel, w których zakwaterowanych było dużo osób (10-11),
- wywierania nacisku psychicznego na wnioskodawcy w trakcie przesłuchań oraz doznany uraz

fizyczny – uderzenie pałką w głowę przez strażnika więziennego.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w żaden sposób nie naruszył zasad ustalenia zadośćuczynienia i jak wynika z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku uwzględnił w tym zakresie wszystkie okoliczności, także te ponawia w apelacji skarżący i nadał im właściwe znaczenie

Należy mieć na względzie, że stosownie do art. 445 § 1 i 2 k.c., zadośćuczynienie za doznaną krzywdę ma być „odpowiednie”. Konsekwencją tego kryterium jest przyjęcie, że w konkretnych sprawach nie chodzi tylko o ustalenie, czy zasądzona kwota zadośćuczynienia jest symboliczna, lecz o to, czy jest ona „odpowiednia”, a więc naprawiająca w miarę możliwości krzywdę wyrządzoną niesłusznie aresztowanemu (internowanemu). Chociaż użyte w art. 445 § 1 k.c. pojęcie „sumy odpowiedniej” ma charakter niedookreślony, to jednak w orzecznictwie wypracowano kryteria, którymi należy kierować się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Wskazuje się zatem, że musi ono mieć charakter kompensacyjny, a więc winno przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, nie będącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. Indywidualny charakter zadośćuczynienia przesądza o tym, że ostateczne ustalenia, jaka konkretnie kwota jest „odpowiednia”, z istoty swej należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Nie oznacza to jednak, że może to być uznanie dowolne. Wysokość kwoty zadośćuczynienia za doznaną

krzywdę wynikającą między innymi z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (internowania – jak w rozpoznawanej sprawie), nie jest oczywiście łatwa do precyzyjnego ustalenia. Dokonując ustaleń w tym zakresie, nie można opierać się na jednoznacznych i porównywalnych kryteriach, które różne sądy mogłyby stosować w odmiennych stanach faktycznych. Jest rzeczą oczywistą, że takich jednakowych kryteriów nie można wypracować i wprowadzić do stosowania przez niezależne sądy, gdyż każda sprawa o zadośćuczynienie krzywdy jest indywidualna i specyficzna, a nadto każdy człowiek inaczej reaguje na krzywdy. Skoro jednak przyznane zadośćuczynienie powinno być „odpowiednie”, to musi odzwierciedlać rozmiar doznanej krzywdy, na którą składają się fizyczne i psychiczne cierpienia pokrzywdzonego, zaś ich rodzaj, czas trwania i natężenie, należy każdorazowo określić w kontekście materiału dowodowego sprawy. Bez wątpienia „odpowiednia” kwota zadośćuczynienia, to wartość utrzymana również w granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, a jego wysokość powinna stanowić realną wartość ekonomiczną. Innymi słowy, przy ustalaniu przez sądy, w ramach swobodnego uznania, wysokości zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną niesłusznym pozbawieniem wolności, w tym przez tymczasowe aresztowanie (internowanie), należy brać pod uwagę wszystkie ustalone w sprawie okoliczności rzutujące na określenie rozmiaru krzywdy wyrządzonej osobie pozbawionej wolności, w tym zwłaszcza okres izolowania jej

od społeczeństwa, który w miarę rozciągania się w czasie w naturalny sposób wzmaga poczucie krzywdy. Należy nadto mieć na względzie również te ustalone okoliczności, które wiążą się z aktualną sytuacją dochodzącego zadośćuczynienia i wskazują, że niesłuszne pozbawienie go wolności oddziałuje wyraźnie na jego osobistą sytuację życiową oraz aktualny status społeczny i zawodowy, gdyż stanowi to element pokrzywdzenia go niesłusznym pozbawieniem wolności, oraz winny również uwzględniać aktualną stopę życiową społeczeństwa (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2011 r., IV KK 137/11, OSNKW 2011, z. 11, poz. 105; z dnia 29 maja 2008 r., II CSK 78/08, Lex nr 420389; z dnia 4 lutego 2008 r., III KK 349/07, Lex nr 395071; z dnia 18 sierpnia 2000 r., II KKN 3/98, Lex nr 50900; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2010 r., II KK 196/10, R-OSNKW 2010, Nr 1, poz. 1973).

Przekładając powyższe, na grunt nn. sprawy, kwotą czyniącą zadość krzywdzie jakiej doświadczył wskutek internowania G. J. (1), jest przyznana przez Sąd Okręgowy kwota 250.000 zł,

W ocenie Sądu odwoławczego żądanie dodatkowej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 2.347,885,64 złotych - jest żądaniem nadmiernym. Określenie wymiaru zadośćuczynienia na poziomie postulowanym finalnie przez autora apelacji byłoby zadośćuczynieniem wygórowanym, powodującym bezpodstawne wzbogacenie się wnioskodawcy. Takie postąpienie w żaden sposób nie znajduje oparcia w przepisach Kodeksu cywilnego, do których treści odwołuje

się pełnomocnik w zarzutach apelacji. Ciężar udowodnienia stawianych tez zawsze spoczywa na wnioskodawcy, a skarżący nie udowodnił dalszych okoliczności, które mogłyby skutkować uznaniem za słuszną takiej rekompensaty. Skrajny subiektywizm przy ocenie stopnia pokrzywdzenia, który zaprezentował apelujący, jako metodę wagi krzywdy, nie wynika z art. 445 § 1 k.c.

Nadto sąd odwoławczy może zmienić przyznane zadośćuczynienie tylko, gdy "dopatrzy się" oczywistego naruszenia kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia. W efekcie skorygowanie w toku kontroli instancyjnej przez sąd odwoławczy wysokości przyznanego zadośćuczynienia możliwe jest jedynie wówczas, gdy stwierdza się oczywiste naruszenie przez sąd pierwszej instancji ogólnych zasad (kryteriów) ustalania wysokości zadośćuczynienia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2021 r., I CSK 168/21, Legalis). Apelujący nie wykazał owego oczywistego naruszenia kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia.

Ocena, czy zachodzi rażące określenie wysokości zadośćuczynienia dokonywana jest na podstawie wszystkich okoliczności sprawy i z uwagi na jej uznaniowy charakter jest przejawem dyskrecjonalnej władzy sądu meriti (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2021 r., I CSK 111/21, L.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2021 r., IV KK 517/20, L.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2020 r., IV KK 169/19, L.).

Wszystkie okoliczności sprawy sąd a quo uwzględnił i ustalił wysokość zadośćuczynienia w ramach swej dyskrecjonalnej władzy. Nie można zatem stwierdzić, aby doszło do uchybienia art. 445 k.c.

Za zasadny uznać należy jedynie zarzut pełnomocnika wnioskodawcy dotyczący obrazy przepisów prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie od zasądzonych sum odsetek ustawowych za opóźnienie. Faktem notoryjnie znanym bowiem jest, że w powszechnym odbiorze odsetki ustawowe (z art. 359 k.c.) różnią się funkcją i wysokością od odsetek za opóźnienie (art. 481 k.c.), zaś wprost sformułowane żądanie strony w tym zakresie nakazywało orzeczenie odsetek za opóźnienie również w wyroku kończącym postępowanie. Zatem brak w wyroku sądu I instancji wyraźnego zapisu, że zasądzono odsetki ustawowe za opóźnienie wymagał korekty w postępowaniu odwoławczym.

Wnioski

Wniosek Prokuratora:

o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy G. J. (1) zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 200.000. zł. ewentualnie

Wniosek pełnomocnika wnioskodawcy:

o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy:

- dodatkowej kwoty 2.347.885,64 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi

niezasadny

niezasadny

zasadny

za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; kwoty 94.006,04 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

względnie – o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek pełnomocnika wnioskodawcy:

o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy:

- w punkcie 1 wyroku odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Z przyczyn omówionych podczas analizy zarzutów apelacyjnych, wniosek prokuratora był niezasadny, natomiast wniosek skarżącego pełnomocnika wnioskodawcy okazał się zasadny jedynie w tym zakresie, w którym skarżący domagał się ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Brak podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania – wobec braku zaistnienia przyczyn z 437 § 2 k.p.k.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
	Brak
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
Brak	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Poza dokonany zmianami w punkcie I – utrzymano w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części.	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
Kontrola odwoławcza jedynie częściowo potwierdziła zasadność zarzutów apelacji.	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Od zasądzonej w pkt 1 na rzecz G. J. (1) od Skarbu Państwa kwoty 250 0000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę – ustala ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji	
---	--

5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1.	Nie dotyczy	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
Nie dotyczy		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
Nie dotyczy		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
Nie dotyczy		
4.1.	Nie dotyczy	# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
Nie dotyczy		
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
Nie dotyczy		
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
IV	Na podstawie art. 13 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego z dnia 23 lutego 1991 r. w zw. z § 11 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2023.1935 t.j.), Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 zł tytułem zwrotu uzasadnionych wydatków z tytułu ustanowienia pełnomocnika z wyboru.	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
III	Podstawą decyzji o obciążeniu Skarbu Państwa wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym był art. 13 Ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego z dnia 23 lutego 1991 r.

7. PODPIS
Dariusz Drajewicz Dorota Radlińska Piotr Maksymowicz

<u>1.3</u> Granice zaskarżenia	
Kolejny numer załącznika	1

Podmiot wnoszący apelację	pełnomocnik wnioskodawcy	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego Warszawie z dnia 28 kwietnia 2023 r. sygn. akt XII Ko 23/22	
<u>1.3.1 Kierunek i zakres zaskarżenia</u>		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2 <u>Podniesione zarzuty</u>		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej	

	orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# Zmiana

1.3 zaskarżenia	Granice	
Kolejny numer załącznika	2	
Podmiot apelację	wnoszący Prokurator	

Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 kwietnia 2023 r. sygn. akt XII Ko 23/22	
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	

#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	Zmiana